

Lisans Düzeyinde Atatürk Algısı ve Farklılıklar

Atatürk's Perception and Differences at Undergraduate Level

Prof. Dr. Salim GÖKÇEN *
Prof. Dr. Özlem BEKTAŞ **

Öz:

Bu çalışmanın amacı, lisans düzeyinde farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin Atatürk algı düzeyini belirlemek ve çeşitli değişkenlere göre durumunu değerlendirmektir. Araştırma tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi'nde, dört bölümde öğrenim gören, rastgele seçilmiş 262 (% 63.4) kadın, 151 (36.6) erkek olmak üzere toplam 413 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada nicel veri toplama aracı olarak Dönmez ve Hamarat (2014) tarafından geliştirilen "Atatürk Algısı Ölçeği" kullanılmıştır. Atatürk algısının demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemeye yönelik iki gruplu karşılaştırmalar için Mann-Whitney U testi, ikiden fazla grupların karşılaştırılması için de Kruskal-Wallis H testi ile birlikte fark olan grupların tespiti için ikili gruplar halinde Mann-Whitney U testleri uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre; cinsiyetin öğrencilerin Atatürk algıları üzerinde etkili bir faktör olmadığı, bölümlerine göre Atatürk algıları karşılaştırıldığında, tarih ve fen bilgisi öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğrencilerin Atatürk algılarının diğer bölümlerde okuyan öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek olduğu, sınıflarına göre Atatürk algıları

*Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan, sgokcen@atauni.edu.tr, ORCID Nu: <https://orcid.org/0000-0001-8051-2783>

**Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan, ozlemteba@hotmail.com ORCID Nu: <https://orcid.org/0000-0001-9869-0115>

karşılaştırıldığında 3. sınıf öğrencilerinin Atatürk algılarının diğer sınıflara göre anlamlı farklılığı olduğu, yine 1. sınıf öğrencilerinin algılarının 2. ve 4. Sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde düşük olduğu görülmüştür. Ayrıca mezun olunan lise türünün Atatürk algısı üzerinde bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir. Aile gelir düzeylerine göre öğrenciler karşılaştırıldığında ise, gelir seviyesi arttıkça Atatürk algılarının da gelir düzeyi en düşük olanlara göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. İkamet yerlerine göre ise, Atatürk algısı üzerinde fark anlamlı değildir.

Anahtar Sözcükler: Atatürk, Atatürk algısı, üniversite öğrencileri, öğretmen adayları.

Abstract:

The aim of study is to determine the level of Ataturk perception of university students and evaluate them according to various variables. The research was carried out in the screening model. The research consists of a total of 413 students, 262 (63.4%) female and 151 (36.6%) male, randomly selected in Erzincan Binali Yıldırım University in 2017-2018 academic year. In the research, "Atatürk Perception Scale" developed by Dönmez and Hamarat (2014) was used as a quantitative data collection tool. Mann-Whitney U test was used for two-group comparisons, Mann-Whitney U test were used in binary groups for the comparison and Kruskal-Wallis H tests were used for more than two groups together to determine whether the perception of Ataturk varies according to demographic variables. According to the results from the research, it was seen that gender is not significant difference on the students' perception of Ataturk, when their Ataturk perceptions are compared according to their departments, the perceptions of the students from the departments of history and science are significant difference higher than the other students studying the other departments, when their Ataturk perceptions are compared according to their grades, the 3rd grade students have a significant difference than the other grades and also the perceptions of 1st grade students are quite low than the students from 2nd and 4th grades. Moreover, it was determined that high school does not create a significant difference about Ataturk perception. When the student were compared according to family income have a higher Ataturk perception than the student with lower income. According to their hometowns, the difference is not significant difference on their Ataturk perceptions.

Key Words: Atatürk, Ataturk perception, university students, pre service teacher.

Giriş:

Büyük bir Türk İmparatorluğunun külleri üzerinde kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk dönem dönem bir asker, bir lider, bir devlet adamı olarak toplumun değişik katmanları tarafından birbirinden farklı değerlendirmelere ve algılara tabi tutulmaktadır. Yönetimsel ve sistemsel değişikliklerle oluşturulan yeni devlet nizamı, geleneklerine bağlı, yenilikler konusunda daha tutucu toplumlarda kolay benimsenmeyen ve kabullenilmesi oldukça geniş bir zamana yayılması gereken bir durumdur. Dolayısıyla uzun yıllar boyunca toplum ezberini oluşturan ve belirli alışkanlıkları da beraberinde getiren Osmanlı devlet nizamının terk edilerek yeni bir sistemin benimsenmesi elbette ki, buna direnç gösteren kesimin dikkatlerini öncelikle bu duruma sebep olan kişiye yöneltmesine sebep olacaktır. Burada belki de en önemli husus, bir önceki devletin neden yıkıldığı ve yeni bir düzene ihtiyaç olup olmadığı noktasında toplumsal bilincin yerleşmesi meselesidir.

Osmanlı Devleti'nin neden yıkıldığı konusunda çok detaylı tahlillere girmeyeceğiz ancak bu hususta birkaç sosyolojik değerlendirme yapmakta da fayda olduğunu düşünüyoruz. Mümtaz Turhan, Osmanlı Devleti'nin duraklama ve gerilemesinin sebepleri arasında iki unsura dikkat çeker, “İdareci kültürü ile halk kültürü arasında giderek derinleşen ve artan uçurum peyda olmuştur. Bu yüzden kültür ve medeniyet faaliyetleri, geniş kitleye dayanmamıştır. İkinci sebep de Osmanlı Türklerinin, İslam Camiası içinde yalnız kalmalarıdır. “Toynbee'nin dediği gibi hiçbir medeniyet tek bir millet tarafından ne meydana getirilmiş ne de yalnız başına geliştirilebilmiştir. Medeniyet daimi bir ihtimama, beslenmeye, katılmaya muhtaçtır. Medeniyet topluluklarından biri buhran geçirirse, diğerleri vazifeyi üzerlerine alırlar. Avrupa medeniyeti böyle cereyan etmiştir. Arapların, özelliklerini kaybedip sahneden çekilmesi, İranlıların Türklerle bitmez mezhep ihtilafı ve kendi kabuklarına çekilmesi, Türkleri yalnız bırakmıştır. Milletlerin tek başına kültür faaliyetleri yaratma hamleleri devamlı olmamış, zaman zaman sekteye uğramış ve bunlar belirli zamanlarda birer demet halinde toplanmıştır (Turhan, 1961: 42-44)”. Bununla birlikte hem yükselmeye hem de düşüşe sebep olan anlayışın “hoşgörü” olduğunu düşünenler de bulunmaktadır (Sezen, 1997: 175). Bunlara göre, “Yayılmada önemli rol oynayan hoşgörü, 19. ve 20. yüzyıl Avrupa'sının kendilerini asi Sırların, Bulgar ve Ermenilerin, hatta Müslüman Arapların koruyucusu tayin etmelerine yol açmıştı ve bu, Osmanlı'nın yenilgisine ve çöküşüne sebep oldu.” (Dankwart, 1984: 319). Aslında Osmanlı Devleti bir bakıma uzlaşmazlığa yenildi. Yani, “Osmanlılık” ile “Osmanlı” sayılan milletler arasında ihtilaflar vardı ve Osmanlı ya bunlara boyun eğecekti ya da mağlup olacaktı. Bu yeni durumla uzlaşmayan Osmanlı Devleti dağılmak durumunda kaldı (İleri, 1926: 18).

Osmanlı Devleti'nin son zamanlarında ahlaki bakımdan bile Batı ile mukayeseler artmıştı ve bunu muhafazakâr ve dindarlar da yapıyordu. Fakat ahlaki zaafı idari düzene, medeniyet meselesine bağlamışlar, Batının ahlaklı görünmesini,

hukuki ve idari nizam ve intizamla açıklamışlardır. Mehmet Arif Bey, “Başımıza Gelenler” kitabında şöyle diyor, “Batıdaki hukuki nizam ve idaredeki intizam, halkın heyecan ve münasebetsizliğine mâni oluyor.” (M.Arif, 1973: 441) Tanzimat ile birlikte bir değişim ve dönüşüm gözlemlenmiştir. Gelişen olaylardan biri laikleşme, diğeri milletleşme eğilimleridir. Ancak milletleşmek isteyenler Türkler dışındaki unsurlar olduğu gibi, laikleşenler de gayrimüslimler olmaktadır. Tanzimat ile değişenlerden biri de devlet ve siyasi hayata aittir. Paşa ve ağanın biraz da keyfi idaresine karşı, daha merkezîyetçi bir bürokrasinin kurulmuş olmasıdır. “Reaya yerini teb’aya bırakırken, kapıkulunun yerini sivil bürokrasi almıştır (Özek, 1983: 385)” Bu durum dini hayatı ve din-devlet ilişkisini etkileyecektir (Sezen, 1997: 176).

Osmanlı Devleti’nin son dönemleri, kurumları düzeltmeye çalışmakla geçmiştir. Gerilemenin, hatta yıkılmanın bu şekilde önüne geçileceği beklentisi vardı. Meclisler, ordudaki yeni düzenlemeler, medreselerin yanında okullar açmak, yeni memuriyetler vs. Oysa bunlar ne bir fabrika yapılmasını ne bir anonim şirket kurulmasını ne burjuva sınıfının doğuşunu sağlamıyordu. Fikir çoktu, proje boldu, belki birçok şeye gebe hale gelmişti, fakat görünürde ciddi bir şey yoktu. Ortada görünen tek müşahhas gerçek taklitlerdi. Osmanlı Devleti yaşayamamış, çökmüştü. “Vahdettin tahta çıkarken aslında Osmanlı devleti, devlet tahtından indirilmekteydi (Sezen, 1997: 177)”.

Bütün fikirler, idealler bir tarafa, Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin kuruluşunun en gerçekçi iki gerekçesi vardır. Biri Osmanlı Devleti’nin yıkılışı, diğeri İstiklal Savaşı’dır. “Osmanlı Devleti keşke yıkılmasaydı” diye hayıflanmak, beyhude bir çatışma ve tartışma konusudur. Osmanlı Devleti, öyle ya da böyle ömrünü tamamladı. Bu durum siyasi, iktisadi, sosyolojik sebeplerle de açıklanabilir, Batı böyle istediği için de olabilir. Gerçek olan şudur ki, Mustafa Kemal’in Yıldırım Orduları kumandanı iken söylediği gibi “Felaket coşkun bir nehir gibi Türkiye üzerinden akıyordu.” (Atay, 1982: 24). Aslında Batı’nın Türkiye üzerindeki kararı da kesindi. “Türkler defolup Asya’ya gitmelidir. Avrupa ve İstanbul bunlardan temizlenmelidir (Akyüz, 1975: 94)” diyorlardı. 1920’de Yunan yazarı Moskopulos Türkler için şöyle yazıyordu, “Bu yağmacı ve katiller milletinin Avrupa’da oturmaya hakkı yoktur. Atalarının yaşadıkları yere gitsinler” (Tunaya, 1964: 48).

Osmanlı Devleti’nin yıkılışı cumhuriyeti kuran kadrolar tarafından değil Batı’nın doyurulamaz emperyalist düşüncelerinden ve gerilemeyi durduracak çareleri ilgisiz yerlerde aramaktan kaynaklanmıştır. Mustafa Kemal ve arkadaşları, Osmanlı devletinin gidişatını değiştirmek için “yasal ve demokratik yollar kapanınca ihtilal yolunun denenmesini düşünmüş” (Öz, 1987: 24) olabilirler. Fakat bu, yıkılış sırasında kurtuluş çarelerinden biri olarak değerlendirilebilir. Aynı yönetimle aynı sistemle kurtuluş çarelerine inanılmıyordu ve girilmiş olan savaşların sonucu da ortada idi. Osmanlı Devleti’nin yıkılışına içeriden sorumlu aranacaksa, bunun cumhuriyet öncesi kadrolarda aranması daha doğru olacaktır.

Mustafa Kemal ve arkadaşlarının liderlik ettiği milli mücadele bir zorunluluktan doğmuştur. Osmanlı Devleti’ni fiilen yıkan Batı, onun toprakları üstündeki ya-

pılanmayı da organize etmek istiyordu. Bütün Anadolu direnişe katılmaya hazırdı. Mustafa Kemal bunları teşkilatlı hale getirdi ve “bu çabanın milli çapta olmasını” sağladı, parçalı ve yutulabilir duruma düşmesini önledi (Rustow, 1984: 323). Mustafa Kemal’in çevresindeki milliyetçi aydın kadro, vatani kurtarma görüşünde birleşmişlerdi (Avcıoğlu, 1969: 152). Mustafa Kemal, 22 Mayıs 1919’da yani “Samsun’a çıktıktan üç gün sonra İstanbul’da bulunan Sadaret Makamına, gönderdiği bir raporda aynen şöyle diyordu: “Millet yekvücut olup hâkimiyet esasını, Türklük duygusunu hedef ittihaz etmiştir”. Bu tek cümlenin içine, milli mücadelenin dayanacağı üç temel ilke sığdırılmıştı. Bunlar; milletin dış düşmana karşı tek bir vücut halinde birleşmesi, milletin egemenliği ve Türk milliyetçiliğidir (Feyzioğlu, 1988: 20)” Böylece milli bağımsızlık hareketi daha ilk safhasında bir yurttaş egemenliği halini almıştır (Aydemir, 1986:). İstiklâl Savaşı, Türk’ün var olma ve daha sonra da insanlık ailesinin yüksek seviyeli bir üyesi olma hareketiydi. Anadolu’nun merkezindeki Ankara şehri de ayak sesleri duyulan yeni Türk devletinin “Söğüt”ü olmalıydı ve öyle de oldu. Sonuçta, “Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşu, Türkçülük ülküsünün nazariyeden çıkıp, gerçekleşmesi” demek oluyordu (Akçura, 1981: 211).

Bugüne kadar gelen Osmanlı Devleti-Türkiye Cumhuriyeti süreci konusundaki tartışmalar, “İstiklâl Savaşı’nın neticesinde olması gerekenin ne olduğu” konusunda düğümlenmektedir. Bu konuda toplumda dört farklı görüş ve düşünce ortaya çıkmaktadır (Sezen, 1997: 364);

1. İstiklâl savaşı sonrası milli bir devletin kurulması zorunluluktu. Doğru olan yapılmıştır. Başka türlü düşünmek ise hainliktir.
2. Savaş sonrası her şey hala mevcut olan Osmanlı Devleti’ne teslim edilmeli, saltanat ve halifelik devam etmeliydi. Yani her türlü mücadele Osmanlı’nın devamı için olmuş olmalıydı.
3. Savaş sonrası kurulan yeni devlet, halifeliği devam ettirmeli, sadece saltanatı kaldırmalıydı.
4. Savaş hiç yapılmamalı, bir manda idaresi altında veya işgale razı olarak kalınmalıydı. Çağın şartları gereği, bağımsızlık nasıl olsa bir gün kendiliğinden gerçekleşecekti.

Kendine özgü haklı sebeplerden bunların birincisi tahakkuk etmiştir. Yaşama iradesi ve hayatın gerçeği, kendine en uygununu seçmeye yönelmiştir. Cumhuriyet rejimiyle kurulan yeni Türk Devleti, özellikle milliyete dönük karakterde olan bir savaşın sonunda kurulduğu için, çağın gereği milli devlet olma özelliğini haklı olarak taşıyacaktı. (Sezen, 1997: 365). Kendisine muasır medeniyetler seviyesinin üzerine çıkmak gibi bir hedef belirleyen yeni devlet nizamı, aslında öyle eleştirildiği gibi Batılılaşarak modernleşmemiş, millileşerek çağdaşlaşma modelini benimsemiştir.

Bu uzun ve köklü tarihsel süreçte toplumsal hafıza (Dönmez ve Yazıcı, 2009: 1481), Atatürk algısı ve bu algıyı etkileyen faktörler tarih, toplum ve eğitim açısından oldukça hassas bir konuyu teşkil etmiştir. Gerek toplumsal duyarlılığın ve

bilincin kazandırılmasında gerekse öğretmenlerin Atatürk algısı eğitim program ve politikalarının önceliğini oluşturmaktadır. Bu çerçevede yerini bulan üniversite eğitiminde, lisans düzeyinde, farklı fakültelerde öğrenim gören öğrencilerin, eğitim fakültesinde öğrenim görenlerle karşılaştırılması ve daha farklı bir yönden değerlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Keza öğretmen adaylarının gelecek nesilleri yetiştirme ve Atatürk ilke ve inkılaplarını öğretme sorumluluğu Milli Eğitim'in temel amaçlarında yer bulmuştur. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin Atatürk algıları ve algıların hangi değişkenlerden etkilendiği değerlendirilmeye çalışılacaktır. Bu kapsamda araştırma aşağıdaki sorulardan oluşmaktadır;

- 1) Atatürk Algı düzeyi,
- 2) Atatürk algılarının; cinsiyet, öğrenim gördükleri bölüm, sınıf düzeyi ve mezun olunan lise türüne göre farklılık durumu,
- 3) Atatürk Algılarının; ailelerinin gelir durumuna, çocukluklarının geçtiği yerleşim birimine göre farklılık durumu.

Yöntem

Bu araştırmada betimsel yöntem tarama araştırması yapılmıştır. Araştırmada evren birimlerinin örneklem için eşit seçilme olasılıklarının eşit olması olarak tanımlanan “seçkisizlik” ölçütü olarak alınmış, seçkisiz örnekleme yöntemlerinden, “basit seçkisiz örnekleme yöntemi” kullanılmıştır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak,

Erkan Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013: 84).

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Fen-Edebiyat Fakültesi ve Eğitim Fakültesi'nde eğitim gören 262 (% 63.4) bayan, 151 (36.6) erkek olmak üzere toplam 413 öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin demografik özellikleri özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Değişken	Grup	f	%
Cinsiyet	Kadın	262	63.4
	Erkek	151	36.6
	TD ve Edebiyatı	99	24
Bölüm	SBÖ	47	11.4
	FBÖ	146	35.4
	Tarih	121	29.3
Sınıf	1. Sınıf	131	31.7
	2. Sınıf	132	32
	3. Sınıf	104	25.2
	4. Sınıf	46	11.1
	Genel Lise	237	57.4
Mezun Olunan Lise	Öğretmen Lisesi	18	4.4
	Meslek Lisesi	37	9
	İmam Hatip Lisesi	24	5.8
	Teknik Lisesi	10	2.4
	Anadolu Lisesi	73	17.7
	Diğer Liseler	14	3.4
	0-750 TL	74	17.9
Gelir Düzeyi	751-1500 TL	149	36.1
	1501-2000 TL	89	21.5
	2000 TL ve üzeri	101	24.5
	Köy	114	27.6
İkamet	Kasaba	47	11.4
	Şehir	163	39.5
	Büyükşehir	69	16.7
	Metropol	20	4.8
Toplam		413	100

Tablo 1'de araştırmaya katılanların cinsiyetlerine göre % 63.4'ü kadın ve % 36.6'sı erkek, bölümlerine göre % 24'ü TD ve Edebiyatı, % 11.4'ü SBÖ, % 35.4'ü FBÖ, ve % 29.3'ü tarih bölümü, sınıflarına göre % 31.7'si 1. sınıf, % 32'si 2. sınıf, % 25.2'si 3. Sınıf ve % 11.1'i 4. Sınıf, mezun oldukları lise türlerine göre % 57.4'ü genel lise, % 4.4'ü öğretmen lisesi, % 9'u meslek lisesi, %5.8'i imam hatip lisesi, %2.4'ü teknik lisesi, % 17.7'si Anadolu lisesi ve % 3.4'ü diğer lise mezunu, gelir düzeylerine göre % 17.9'u 0-750 TL, % 36.1'i 751-1500 TL, % 21.5'i 1501-2000 TL ve % 24.5'i 2000 TL ve üzeri aylık gelire sahip, ikamet ettikleri yerlere göre % 27.6'sı köy, %11.4'ü kasaba, % 39.5'i şehir, % 16.7'si büyükşehir ve % 4.8'i metropolde ikamet ettikleri görülmektedir.

Veri Toplama Aracı:

Araştırmada öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini kapsayan verilerini toplamak amacıyla "kişisel bilgi formu" ve Atatürk algıları verilerini toplamak amacıyla da "Atatürk Algıları Ölçeği" kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu:

Formda cinsiyet, bölüm, sınıf, mezun olunan lise, aile gelir düzeyi, çocukluklarının geçtiği yerleşim yerlerine ilişkin demografik sorular yer almaktadır.

Atatürk Algısı Ölçeği:

Araştırmada nicel veri toplama aracı olarak Dönmez ve Hamarat (2014) tarafından geliştirilen "Atatürk Algısı Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek kullanışlı ve duyarlı olması için Likert (1932) tarafından geliştirilen 5'li tipte hazırlanmış bir ölçektir. Ölçekteki maddeler hususi olarak bireyin maddeye katılımından ziyade, algı ifadelerinin doğası gereği maddenin bireyi yansıtmaması durumu dikkate alınarak 1'den 5'e doğru puanlanmak kaydıyla "Hiç", "Kısmen", "Biraz", "Oldukça" ve "Tamamen" şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçekten alınabilecek maksimum puan 160, minimum puan ise 32'dir. Atatürk Algısı Ölçeği'nin Kaiser Mayer-Olkin (KMO) değerinin .94 ve Barlett Testi sonucunun anlamlı (.00) olduğu tespit edilmiştir. Ölçek geliştirme süreci sonunda 41 madde pilot uygulamaya sokulup toplam varyansın 45.63'ünü açıklayan ve 14.60 özdeğerine sahip tek faktörlü yapıda 32 maddelik bir nihai ölçeğe ulaşılmıştır. Ölçekteki maddelerin madde toplam korelasyonları .51 ile .77 değerleri arasında değişmektedir. Ayrıca ölçekte yer alan maddelerin madde faktör yükleri .43 ile .81 değerleri arasında değişmektedir. Ölçek maddelerinin iç tutarlılığına yönelik ise Cronbach Alpha katsayısı .94 değerinde çıkmıştır.

Bu çalışmada ise ölçeğin güvenilirliği için yapılan Cronbach's Alpha güvenilirlik analizi sonucunda .972 olarak oldukça yüksek düzeyde bir güvenilirliğe sahip oldu-

ğu tespit edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS programında analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için normallik analizi yapılmıştır. Araştırma verilerinin normal dağılım durumu incelemesinde; grup büyüklüğünün 50'den büyük olması nedeniyle yapılan Kolmogorov-Smirnov (K-S) normallik testi sonucu $p < .05$ olarak hesaplandığından verilerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir (Büyüköztürk, 2002). Araştırmaya katılan katılımcıların demografik özelliklerine ait verilerin frekans ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Atatürk algısının demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemeye yönelik iki gruplu karşılaştırmalar için Mann-Whitney U testi, ikiden fazla grupların karşılaştırılması için de Kruskal-Wallis H testi ile birlikte fark olan grupların tespiti için ikili gruplar halinde Mann-Whitney U testleri uygulanmıştır.

Bulgular

Öğrencilerin ölçek maddelerine yanıtların minimum, maksimum ve ortanca değerleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Atatürk Algısı Genel Düzeyleri

No	Faktör	N	Min	Max	Medyan
1	Atatürk ile ilgili anlatılanları dikkatlice dinlerim.	413	1	5	4
2	Atatürk ile ilgili özel günleri hatırlamak benim görevimdir.	413	1	5	4
3	Atatürk ile ilgili yazılanları okurken keyif alırım.	413	1	5	3
4	Atatürk'ün işaret ettiği sorumlulukların bilincindeyim.	413	1	5	4
5	Atatürk'ün hayatı ile ilgili yeterli bilgiye sahibim.	413	1	5	4
6	Atatürk ile ilgili araştırmalar yapmak isterim.	413	1	5	4
7	Milli Mücadele Dönemi denince aklıma ilk gelen isim Atatürk'tür.	413	1	5	4
8	Atatürk öğrenciler için ideal bir modeldir.	413	1	5	4
9	Atatürk ile ilgili bildiklerimi başkalarına anlatma fırsatını hiç kaçırmam.	413	1	5	3
10	Atatürk ile ilgili görsel malzemeleri aslına uygunluğuna göre ayırt edebilirim.	413	1	5	3
11	Atatürk ile ilgili bildiklerim arttıkça kendimi ona daha yakın hissediyorum.	413	1	5	3
12	Gürültülü bir ortamda dahi Atatürk'ün sesini ayırt edebilirim.	413	1	5	3
13	Atatürk Dönemi'nin işlendiği derslerde daha başarılı olurum.	413	1	5	3

No	Faktör	N	Min	Max	Medyan
14	Atatürk'ün kullandığı binaları ziyaret etmek öğrenmemi güdüleyicidir.	413	1	5	4
15	Lisansüstü eğitimimde Atatürk ile ilgili çalışma yapmak isterim.	413	1	5	3
16	Atatürk benim için yalnızca tarihi bir olgudan ibarettir.	413	1	5	4
17	İçeriği, Atatürk Dönemi olan derslere hazırlıklı gelmem gerekir.	413	1	5	3
18	Cumhuriyet Tarihimizin en önemli kesiti Atatürk Dönemi'dir.	413	1	5	4
19	Atatürk ile ilgili yazılmış bir kitabı rahatlıkla okuyup bitirebilirim.	413	1	5	4
20	Hayat felsefemin şekillenmesinde Atatürk önemli bir etkiye sahiptir.	413	1	5	3
21	Atatürk hakkında derslerde öğretilenleri ders dışında gözlemleyebilirim.	413	1	5	3
22	Atatürk Dönemi'ne ait bir fotoğraf gösterildiğinde konuyla bağlantısını kurarım.	413	1	5	3
23	Atatürk'ün asıl ilgimi çeken yönü kişiliğinden çok fikirleridir.	413	1	5	4
24	Atatürk'ün Gençliğe Hitabesini anlamak vatandaşlık görevimdir.	413	1	5	4
25	Anıtkabir her öğrenci tarafından ziyaret edilecek yerlerin başında gelir.	413	1	5	4
26	Atatürk'ün düşünce sistemi evrensel niteliktedir.	413	1	5	4
27	Atatürk, tüm vatandaşları kapsayıcı bir üst değerdir.	413	1	5	4
28	Atatürk'ün fikirlerini, sahip olacağım çocuğa önce ben öğretirim.	413	1	5	3
29	Atatürk ile ilgili aşırı bilgi yüklemesi beni ilgili konulardan soğutur.	413	1	5	4
30	Atatürk'ün fikirlerini her ortamda savunabilirim.	413	1	5	3
31	Atatürk konularının uygulamalı öğretilmesinden daha çok keyif alırım.	413	1	5	3
32	Atatürk benim için en önemli liderdir.	413	1	5	4
Toplam		413	32	160	112

Tablo 2'ye göre öğrencilerin Atatürk hakkındaki algılarının orta düzeyde olduğu görülmektedir. 16. ve 29. maddelerdeki olumsuz ifadeler ters çevrilerek puanlamaya dâhil edilmiştir. Tablo 2'de bulunan değer dönüştürülmüş değerleridir.

Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre Atatürk algılarının karşılaştırıldığı Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Atatürk Algılarının Karşılaştırılması

Cinsiyet	N	Min	Max	Med- yan	Mean Rank	Sum of Ranks	U	Z	P
Bayan	262	36	159	112.5	213.07	55824.50	18190.5	-1.361	.173
Erkek	151	36	160	112	196.47	29666.50			

***p>05**

Tablo 3'te öğrencilerin cinsiyetlerine göre Atatürk algıları karşılaştırıldığında gruplar arasında anlamlı bir fark görülmemektedir (P>.05).

Öğrencilerin bölüm değişkenine göre Atatürk algılarının karşılaştırıldığı Kruskal-Wallis H testi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Bölümlerine Göre Atatürk Algılarının Karşılaştırılması

Bölüm	N	Min	Max	Med- yan	Mean Rank	Chi-Squ- are	P	Farklı Gruplar
TD ve Edebi- yatı	99	36	156	98	167.44	24.046	.000*	1-3 (.005)
								1-4 (.000)
SBÖ	47	44	155	97	184.24	24.046	.000*	2-4 (.007)
FBÖ	146	43	159	111	210.91			
Tarih	121	36	160	17	243.48			3-4 (.022)

***p<.05**

Tablo 4'te öğrencilerin bölümlerine göre Atatürk algıları karşılaştırıldığında, Tarih ile Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih ile Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Tarih ile Fen Bilgisi Öğretmenliği ve Türk Dili ve Edebiyatı ile Fen Bilgisi Öğretmenliği bölümleri arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir (p<.05).

Öğrencilerin sınıf değişkenine göre Atatürk algılarının karşılaştırıldığı Kruskal-Wallis H testi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Sınıflarına Göre Atatürk Algılarının Karşılaştırılması

Sınıf	N	Min	Max	Medyan	Mean Rank	Chi-Square	P	Farklı Gruplar
1. Sınıf	131	36	159	111	199.91			1-2 (.008)
2. Sınıf	132	36	157	124.5	234.58			1-3 (.010)
3. Sınıf	104	44	160	90.5	164.42			
4. Sınıf		43	158			25.243	.000*	1-4 (.032)
	46			126.5	244.33			2-3 (.000)
								3-4 (.000)

* $p < .05$

Tablo 5'te öğrencilerin sınıflarına göre Atatürk algıları karşılaştırıldığında, 3. sınıf ile 1. sınıf, 3. sınıf ile 2. sınıf, 3. sınıf ile 4. sınıf, 1. sınıf ile 2. sınıf ve 1. sınıf ile 4. sınıflar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p < .05$).

Öğrencilerin mezun oldukları lise değişkenine göre Atatürk algılarının karşılaştırıldığı Kruskal-Wallis H testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin Mezun Oldukları Liselerine Göre Atatürk Algılarının Karşılaştırılması

Lise	N	Min	Max	Medyan	Mean Rank	Chi-Square	P
Genel Lise	237	36	160	117	215.59		
Öğretmen Lisesi	18	44	155	112	223.94		
Meslek Lisesi	37	40	149	102	186.03		
İmam Hatip Lisesi	24	44	150	113.5	182.40	10.940	.090*
Teknik Lisesi	10	66	154	96	173.45		
Anadolu Lisesi	73	36	159	114	213.45		
Diğer Liseler	14	36	123	96	127.68		

* $p > .05$

Tablo 6'da öğrencilerin mezun oldukları liselerine göre Atatürk algıları karşılaştırıldığında gruplar arasında anlamlı bir fark görülmemektedir ($p > .05$).

Öğrencilerin gelir düzeyi değişkenine göre Atatürk algılarının karşılaştırıldığı Kruskal-Wallis H testi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin Aile Gelir Düzeylerine Göre Atatürk Algılarının Karşılaştırılması

Gelir Düzeyi	N	Min	Max	Medyan	Mean Rank	Chi-Square	P	Farklı Gruplar
0-750 TL	74	36	158	96.5	171.36	10.200	.017*	1 - 2 (.036)
751-1500 TL	149	36	160	110	207.64			
1501-2000 TL	89	45	158	111	210.23			
2000 TL ve üzeri	101	44	156	122	229.32			

***p<.05**

Tablo 7’de öğrencilerin aile gelir düzeylerine göre Atatürk algıları karşılaştırıldığında, aylık 0-750 TL ile 751-1500 TL, 0-750 TL ile 1501-2000 TL ve 0-750 TL ile 2000 TL ve üzeri geliri olanlar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir (p<.05).

Öğrencilerin çocukluklarının geçtiği yerleşim yeri değişkenine göre Atatürk algılarının karşılaştırıldığı Kruskal-Wallis H testi sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin Çocukluklarının Geçtiği Yerleşim Yerlerine Göre Atatürk Algılarının Karşılaştırılması

İkamet	N	Min	Max	Medyan	Mean Rank	Chi-Square	P
Köy	114	36	157	115	200.69	3.421	.490
Kasaba	47	46	160	114	215.46		
Şehir	163	38	158	105	198.92		
Büyükşehir	69	44	159	115	225.07		
Metro-pol	20	36	151	118.5	226.58		

***p>.05**

Tablo 8’de öğrencilerin çocukluklarının geçtiği yerlerine göre Atatürk algıları karşılaştırıldığında gruplar arasında anlamlı bir fark görülmemektedir (p>.05).

Sonuç, Tartışma Ve Öneriler:

Üniversite öğrencilerinin Atatürk algılarını incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada, elde edilen sonuçlara göre; öğrencilerin Atatürk hakkındaki algılarının orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca cinsiyet ve ikamet yerlerinin Atatürk algısı üzerine bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Duman, Kocaer ve Korkmaz (2019: 71) ve Altıkulaç (2016: 38) tarafından yapılan araştırmalarda da cinsiyet Atatürk algıları üzerinde farklılık oluşturmamaktadır.

Öğrencilerin bölümlerine göre Atatürk algıları karşılaştırıldığında, tarih ve fen bilgisi öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğrencilerin Atatürk algılarının diğer bölümlerde okuyan öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Atatürk algısını etkileyecek temel bir ders olan Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine ilişkin Akbaba, Demirtaş, Birbudak ve Kılcan (2014: 212) tarafından ele alınan çalışmada, tarih öğretmeni adaylarının % 82,3'ü Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi konularına orta ve üst düzeyde ilgi duyduğunu tespit edilmiştir. Bal'ın (2011: 383) araştırmasında bu dersin verimliliğinde müfredat yoğunluğunun azaltılması, öğrenci merkezli etkinliklere yer verilmesi, yeni öğrenme yaklaşım, yöntem ve tekniklerin kullanılması etkili olabilmektedir. Ayrıca tarih derslerinde çeşitli tarihsel örneklerden oluşabilecek bir içerikle ezberden bağımsız bir öğretim önerilmektedir (Şimşek, 2008: 14). Palaz, Kılcan ve Gülbudak (2019: 375) ve Aslan ve Şeker'e (2013: 40) göre ise, çeşitli düzeylerde materyal çeşitliliğini zengin tutarak dersin somutlaştırılması, tek düzelikten uzak, aktif bir öğrenme ve öğretme ortamının sağlanması gereklidir.

Sınıflarına göre Atatürk algıları karşılaştırıldığında 3. sınıf öğrencilerinin Atatürk algılarının diğer sınıflara göre, yine 1. Sınıf öğrencilerin algılarının da 2. ve 4. Sınıf öğrencilerine göre düşük olduğu görülmüştür. Bu durum üniversite öğreniminin Atatürk hakkında gerekli bilinci kazandırdığı şeklinde yorumlanabilir. Benzer olarak Karaman (2019: 59) tarafından yapılan araştırmada Makedonyalı Türk öğrencilerin Atatürk algılarının beklenen düzeyde olduğu, verilen eğitimde Atatürk'e yeteri kadar yer verildiği vurgulanmıştır. Ulusların belirleyici ve bütüncü özelliğini dil, kültür ve eğitim oluşturmaktadır. Ulusal birliğin sağlayıcısı da ulusal dil ve ulusal eğitimidir. Diğer yandan kimlik toplumu uluslaştırma aracıdır (Eren, 2018: 236). Mevcut devletlerin uluslaşması ve kimliğinin oluşmasında tarih ve tarihi şahsiyetler etrafında şekillenen algı belirleyici olmaktadır. Atatürk'ün tarih çalışmalarında da millî şuur, vatan sevgisi ve tarih sevgisi gibi değerlerin ön plana çıktığını söylemek mümkündür (Özçelik, 1998: 194). Faiz ve Karasu-Avcı (2019: 247) araştırmasından elde edilen sonuca göre, Atatürk'ün tarihi bir şahsiyet olmasının dışında Atatürkçülüğün düşünce sisteminde bir değer olarak algılandığı tespit edilmiştir. Atatürk dönüştürücü liderliğe verilecek en büyük örnek görülmektedir (Taş, 2009: 1). Kolburan ve Tasa'nın (2017: 93) Atatürk'ün kişiliğini tarih ve belgelerle anlama; bilişsel dehasını nasıl yönettiği konusunda kuramsal bağlantılar kurmayı amaçladığı araştırmasında "Atatürk, hem ülkesi adına aldığı tüm kararlarda hem de uluslararası platformlardaki temsil başarısıyla, üstün liderlik ve bilişsel becerilere sahip olduğunu birçok kez gösterdiği" ifade edilmiştir.

Öğrencilerin mezun oldukları lise değişkenine Atatürk algıları karşılaştırıldığında gruplar arasında anlamlı bir fark görülmemektedir. Benzer bir sonuçta Akbaba (2007: 348) üniversite öğrencisi üzerinde yaptığı araştırmada Atatürk ilkeleri ve İnkılapları dersinin amaçlarına yönelik algılarında öğrenim görülen fakülte-lerin farklılık oluşturduğu tespit etmiştir.

Gelir düzeylerine göre öğrenciler karşılaştırıldığında ise, gelir seviyesi arttıkça Atatürk algılarında gelir düzeyi en düşük olanlara karşı anlamlı yüksek olduğu görülmüştür. Farklı olarak, Duman, Kocaer ve Korkmaz'ın (2019: 71) araştırma sonuçlarında ortaya çıkmıştır. Söz konusu çalışmaya göre öğrencilerin algı düzeyleri gelir düzeyine göre anlamlı derecede farklılaşma göstermemektedir. Eğitim sosyoekonomik bir karaktere sahip toplumlarda toplumsal rolünü gerçekleştirip gerçekleştirmediğine ilişkin tartışmalara yoğunlaşmaktadır. Ailelerin gelir düzeyi çocuklarının eğitim imkânlarını doğrudan etkilemektedir. Uluslararası alanda eğitim ve toplumsal eşitlik arasındaki ilişki özellikle gelişmekte olan ülkelerin ana sosyal problemlerinden biridir (Önür, 2013: 261). Ailelerin eğitim sürecinde kullanabilecekleri finansal kaynaklar, ek materyaller anne ve babanın okul hayatına ilgi ve desteğini etkilemektedir (Çiftçi ve Çağlar, 2014: 167). Tomul'a (2007: 122) göre yüksek gelir düzeyine sahip ailelerin çocuklarının eğitime katılımı da yüksektir. Bu kapsamda bu araştırmada elde edilen Atatürk algısının ailelerin gelir düzeyine göre farklı çıkmasını, üniversite öğrencilerinin örgün eğitim boyunca yararlandığı eğitim fırsatlarıyla ilişkilendirmek mümkündür. Ayrıca kişi, ekonomik durumunu sorgularken kendi dışındaki etkenleri göz önünde bulundurduğunda içinde bulunduğu durumun müsebbibi olarak yönetim sistemini görmesi ve dolaylı olarak yönetildiği sistemin kurucu figürü olarak Atatürk'ü suçlaması ihtimal dâhilindedir. Bu da gelir düzeyi düşük kesimlerin Atatürk algısındaki olumsuzluğu ifade etmesi bakımından anlamlıdır.

Araştırmanın ulaşılan sonuçlarına ilişkin yapılan değerlendirmeler sonucunda aşağıdaki öneriler getirilebilir;

1-Atatürk algısını oluşturan ve etkileyen tarih, Atatürk İlke ve İnkılapları gibi derslerin içerikleri yeni yaklaşımlar ve yöntemler kullanılarak ezbercilikten çıkarılmalıdır.

2-Tarih bilincinin yeni nesillere ve topluma kazandırılmasında önemli bir misyona sahip olan üniversitelerde "Atatürk algısı" üzerine düzenli araştırmalar yapılmalı, sorunlar tespit edilmelidir.

3. Milli Mücadele ve bu savaşın, Türk milletinin varlığını korumak ve sürdürmek için ne büyük fedakârlıklarla gerçekleştirildiği eğitimin bütün aşamalarında özellikle vurgulanmalıdır.

4. Türk Milleti'nin bütün kurumları ve değerleriyle birlikte uygarlığa hangi tarihi şartlar altında ve nasıl geçtiği mutlaka ders müfredatları içerisinde yer bulmalıdır.

5. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinden beklenen en önemli amaçlardan

biri, genç nesillere Atatürk'ün ilke ve inkılâplarını bilinçli bir şekilde benimsetmek, onları Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ülkesi ve milliyetiyle bölünmez bir bütün olduğu gerçeğine karşı gelebilecek her türlü yıkıcı, bölücü, yıpratıcı yaklaşım ve eylemlere, yorumlara karşı uyanık tutacak direnç gösterecek bir donanıma erişmesini sağlamak olmalıdır.

6. Türkiye Cumhuriyeti veya İnkılâp Tarihi dersleri öğretmen merkezli olmaktan çıkarılmalı, müfredat içerisinde tartışma konuları belirlenerek sınıf içinde bu konular mutlaka tartışılmalıdır. Karşılaştırmalı tarih anlayışı yöntemi benimsenmeli ve uygulanmalıdır.

7. Öğrencilere İlköğretimden itibaren araştırmacı ve öğrenmeyi öğretecek metotlar kullanarak, her türlü kaynağa kolayca ulaşma yolları öğretilmelidir.

8. Ders konuları mutlaka film ve cd gibi görsel materyallerle desteklenmelidir. Derslerin yaratıcı drama teknikleri kullanılarak görsel malzeme ve belgelerle süslenmesi (fıkra, belge hatıra) öğretim araç gereçleri ve bilgi teknolojisiyle desteklenerek yapılması son derece önemlidir. Öğrencilerin teorik anlatımlardan ziyade görsel materyallere karşı algıları daha açık durumdadır.

Kaynakça:

AKBABA, Bülent, (2007), “Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersinin Amaçlarına Yönelik Öğrenci Görüşleri”, **Kastamonu Eğitim Dergisi**, 15, 1: 339-352.

AKBABA, Bülent, DEMİRTAŞ, Bahattin, BİRBUĞAK, Tolgay Seçkin ve KILCAN, Bahadır, (2014), “Tarih Öğretmeni Adaylarının Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Öğretimine Yönelik Görüşleri”, **ZfWT**, 6, 2: 207-226.

AKÇURA, Yusuf, (1981), **Yeni Türk Devleti'nin Öncüleri-1928 Yılı Yazıları**, (Haz. Nejat Seferciođlu), Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

AKYÜZ, Yahya, (1975), **Türk Kurtuluş Savaşı ve Fransız Kamuoyu (1919-1922)**, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

ALTIKULAÇ, Ali, (2016), “The Teaching of Atatürk as A Historical Hero in the Social Studies Lesson: A Study on Social Studies Teacher Candidates”, **International Journal of Science and Research (IJSR)**, 5, 8: 36-39.

ASLAN, Sabahaddin ve ŞEKER, Kadir, (2013), “Sekizinci Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Kavramlarının Öğretiminde Bulmacaların Öğrenci Başarısına Etkisi”, **Mediterranean Journal of Humanities**, III, 1: 29-42.

ATAY, Falih Rıfki ve Soydan, Mahmut, (1982), **Atatürk'ün Anıları (1917-1919)**, İstanbul: Bilgi Yayınevi.

AVCIOĞLU, Dođan, (1969), **Türkiye'nin Düzeni**, Ankara: Bilgi Yay.

AYDEMİR, Şevket Süreyya, (1986), **İnkılâp ve Kadro**, İstanbul: Remzi Kitabevi.

BAL, Mehmet Suat, (2011), “Türkiye’de Tarih Öğretiminin Sorunları ve Çözüm Yolları Konusunda Öğretmen Adayı ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması”, **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 8, 15: 371-387.

ÇİFTÇİ, Cemil ve ÇAĞLAR, Atalay, (2014), “Ailelerin Sosyo-Ekonomik Özelliklerinin Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi: Fakirlik Kader Midir?”, **International Journal of Human Sciences**, 11, 2: 155-175. doi: 10.14687/ijhs.v11i2.2914

DÖNMEZ, Cengiz ve YAZICI, Kubilay, (2009), “Atatürkçülüğün Bir Üst Değer Olarak Öğretimi”, **Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 29: 1467-1490.

DUMAN, Nesrin, KOCAER, Sitti ve KORKMAZ, Özgül, (2019), “Üniversite Öğrencilerinde Atatürk Algısı”, **Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi**, 5, 9: 65-73.

EREN, Ebru, (2018), “Ulus Devletlerde Toplumsal, Kültürel ve Siyasi Bir Etmen Olarak Kimlik Algısı: Türkiye Bağlamında Ulusal Kimlik Merkezli Dil Ve Eğitim Politikaları”, **Turkish Studies**, 13, 22: 225-237.

FAİZ, Melike ve KARASU-AVCI, Emine, (2019), “Atatürkçülük Kavramına İlişkin Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Metaforik Algıları”, **Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi**, 14, 28: 217-252. <https://doi.org/10.35675/befdergi.475283>

FEYZİOĞLU, Turhan, (1988), *Türk Milli Mücadelesinin ve Atatürkçülüğün Temel İlkelerinden Biri Olarak Millet Egemenliği*, Ankara: Türk Tarih Kurumu

İLERİ, Celal Nuri, (1926), *Türk İnkılâbı*, Ankara: Ahmet Kamil Matbaası.

KARAMAN, Fahri, (2019), *Makedonyalı Türk Öğrencilerin Türkiye ve Atatürk Algısı*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.

KOLBURAN, Ş. Gülriz ve TASA, Hande, (2017), “Atatürk’ün Lider Kişiliği: Bilişsel Faktörler Çerçevesinde Bir Değerlendirme”, *İstanbul Aydın Üniversitesi Aydın İnsan ve Toplum Dergisi*, Atatürk Haftası Özel Sayısı: 79-98.

Mehmed Arif Bey, (1973), *93 Moskof Harbi ve Başımıza Gelenler*, İstanbul: İrfan Yayınevi.

ÖNÜR, Hıdır, (2013), “Gelir Düzeyinin Eğitim İmkânlarından Yararlanma Düzeyine Etkisi: Süleyman Demirel Fen Lisesi ve Atatürk Lisesi Örneği”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 18: 25-277.

ÖZ, Baki, (1987), *Atatürk’ün Anadolu’ya Gönderilişinin İç Yüzü*, İstanbul: Okan Yayınları.

ÖZÇELİK, İsmail, (1998), “Atatürk, Cumhuriyet ve Tarih Şuuru”, *Erdem*, 11, 31: 179-196.

ÖZEK, Çetin, (1983), *Devlet ve Din*, Ada Yayınları: İstanbul.

PALAZ, Tevfik, KILCAN, Bahadır ve GÜLBUDAK, Burcu, (2019), “Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersine İlişkin Öğrencilerin Görüş ve Bilgi Düzeyleri: Nitel Bir Araştırma”, *Journal of History Culture and Art Research*, 8, 1: 362-377. doi:http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v8i1.1979.

RUSTOW, Dankwart A., (1984), “Ulusal Bir Devletin Kuruluşu”, *Uluslararası Atatürk Sempozyumu*, Ankara: Türkiye İş Bankası Yay.

SEZEN, Yümni, (1997), *Hümanizm ve Atatürk Devrimleri*, İstanbul: Ayışığı Kitapları.

ŞİMŞEK, Ahmet, (2008), “Tarih Öğretiminde Sorgulamacı Yaklaşım Çerçevesinde Soru Sorma Becerisi ve Lise Tarih Ders Kitaplarının Durumu”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5, 1: 1-15.

TAŞ, Sait, (2009), “Atatürk’ün Dönüşümcü Liderliği”, *Uluslararası Teknolojik Bilimler Dergisi*, 1, 2: 1-9.

TOMUL, Ekber, (2007), “Türkiye’de Eğitime Katılım Üzerinde Gelirin Etkisi”, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 22: 122-131.

TUNAYA, Tarık Zafer, (1964), *Devrim Hareketleri İçinde Atatürk ve Atatürkçülük*, İstanbul: Baha Matbaası.

TURHAN, Mümtaz, (1961), *Garplılaşmanın Neresindeyiz?*, İstanbul: Babıali Yayınevi.

Extended Abstract:

Objective:

The perception of Atatürk and the factors affecting this perception constitute a highly sensitive issue in terms of history, society and education. Both the social awareness and awareness of the society and the teachers' perception of Atatürk are the priority of the education programs and policies. In university education, which has found its place in this framework, it is necessary to compare the students who study at the undergraduate level and different faculties with those who study at the education faculty and to evaluate them from a different perspective. Likewise, the responsibility of pre service teachers to raise future generations and to teach Atatürk's principles and reforms has been included in the main objectives of National Education. In this study, it was tried to evaluate the perceptions of Atatürk and the variables affected by the perceptions of university students. The research was made up from the questions below;

Level of Atatürk perception,

The difference stage of their Atatürk perception according to gender, their departments, classes and the high school they were graduated,

The difference stage of their Atatürk perception according to their family incomes and the neighborhood that they grew up.

Methods

In this research, a descriptive method survey was conducted. In the study, "random sampling method", one of the random sampling methods, was used as the criterion and "random sampling", which is defined as the equal probability of selection of the universe units for the sample was used. (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Erkan Akgün, Karadeniz and Demirel, 2013: 84). The study group of the research consists of a total of 413 students, 262 (63.4%) female and 151 (36.6) male, studying at Erzincan Binali Yıldırım University, Faculty of Arts and Sciences and Faculty of Education in 2017-2018 academic year. In the study, "personal information form" was used to collect data including socio-demographic characteristics of students, and "Atatürk Perceptions Scale" was used to collect data on Atatürk perceptions.

The data obtained from his research were analyzed in the SPSS program. Normality analysis was performed to determine whether the data were normally distributed. In the study of the normal distribution of research data; As the result of the Kolmogorov-Smirnov (K-S) normality test performed due to the group size greater than 50 was calculated as $p < .05$, it was determined that the data did not show a normal distribution (Büyüköztürk, 2002). The frequencies and percentages of the data regarding the demographic characteristics of the participants participating in the study were calculated. The Mann-Whitney U test was used for two-group comparisons to determine whether the perception of Atatürk differs according to demographic variables, and the Kruskal-Wallis H test was used for the compari-

son of more than two groups, and the Mann-Whitney U test in paired groups was used to determine the groups with differences.

Discussion and conclusion

According to the results obtained in this study, which was conducted to examine the perceptions of university students on Atatürk; It has been determined that students' perception of Atatürk is at a medium level. In addition, it was seen that their genders and residences did not make a difference on the perception of Atatürk. In the studies conducted by Duman, Kocaer, Korkmaz (2019: 71) and Altıkulaç (2016: 38), gender does not make a difference on Atatürk perceptions.

When the perceptions of the students were compared according to their departments, it was concluded that the perception of Atatürk in the students studying in the departments of history and science teaching was significantly higher than the students studying in other departments. In the study conducted by Akbaba, Demirtaş, Birbudak, and Kılcan (2014: 212) on Atatürk's Principles and History of Revolution course, which is a basic course that will affect the perception of Atatürk, 82.3% of the history pre service teachers had interests in the middle and upper level for Atatürk's Principles and History of Revolution. In Bal's (2011: 383) research, reducing the curriculum density, including student-centered activities, and using new learning approaches, methods and techniques can be effective in the efficiency of this course.

When the perceptions of Atatürk were compared according to their classes, it was observed that 3rd grade students' perceptions of Atatürk were lower than other grades, and 1st grade students' perceptions were lower than the 2nd and 4th grade students. This situation can be interpreted as university education gained the necessary awareness about Atatürk. Similarly, in the study conducted by Karaman (2019: 59), it was emphasized that the perception of Atatürk of Macedonian Turkish students was at the expected level and Atatürk was given enough place in the education given.

When students' perceptions of Atatürk and the high school they graduated from were compared, there was no significant difference between the groups. In a similar result, Akbaba (2007: 348) found in his research on university students that the faculties of education made a difference in their perception towards the aims of the Atatürk's Principles and Revolutions course.

When the students were compared according to their income levels, it was seen that as the income level increased, Atatürk perceptions were significantly higher than those with the lowest income level. Similarly, It was emerged from Duman, Kocaer and Korkmaz's (2019: 71) research results. According to the study, the perception levels of students do not differ significantly according to their income level. Education focuses on discussions about whether it can be realized with its social role in societies with a socioeconomic character or not. The income level of families directly affects the educational opportunities of their children. The relationship

between education and social equality in the international arena is one of the main social problems of developing countries (Önür, 2013: 261). The financial resources and additional materials that families can use in the education process affect the parents' interest and support in school life (Çiftçi and Çağlar, 2014: 167). According to Tomul (2007: 122), the participation of children of high-income families in education is also high. In this context, it is possible to associate the fact that perception of Atatürk obtained in this study differs according to the income level of the families with the educational opportunities that university students benefit from during formal education. In addition, when the individual considers the factors outside himself while questioning his economic situation, it is possible that he sees the management system as the responsible of the situation he is in and indirectly accuses Atatürk as the founding figure of the system under which he is governed. This is meaningful in terms of expressing the negative perception of the low-income segments in Atatürk's perception.